

GODE RÅD

når barnet ditt har småmark

KONTAKT LEGE HVIS BARNET ...

- har kløe nedentil, men du er usikker på årsaken
- har småmark og er under 1 år
- ikke blir kvitt småmarken etter behandlingen

Foreldrebrochure nr. 15

Brosjyren er utgitt av en tverrfaglig forfattergruppe bestående av leger, farmasøyter og helsesøster. Brosjyren er utarbeidet på grunnlag av tilgjengelig litteratur og ressurser på publiseringstidspunktet i samråd med eksterne sakkyndige. Brosjyren må ikke erstatte kontakt med, undersøkelse hos eller behandling av kvalifisert helsepersonell. Du kan bruke den når du snakker med helsepersonell og apotek. Helsepersonell er selv ansvarlig for bruk av brosjyrens innhold i rådgivning eller pasientbehandling.

Forfattergruppe: N. Misvær (helsesøster, Institutt for sykepleie og helsefremmende arbeid, HiOA), H. Nordeng (farmasøyt, Farmasøytisk institutt, UiO), A.K. Brigtsen (barnelege, Barneklubben, UiO), A.M. Brænd (helsestasjonslege, Institutt for helse og samfunn, UiO), S. Bekkevold (farmasøyt, Vitusapotek Ski Stasjonskvartalet).

Gjennomlest av: Barnelege Lars Krogvold, Barnesenteret, Oslo universitetssykehus, Ullevål.

Illustratør: Elisabeth Moseng, Illustratørene.
Revidert utgave 2015. Det kan siteres fra brosjyren dersom kilden oppgis.

Et tegn på småmark er kløe rundt endetarmsåpningen,
men mange merker ingenting.

Småmarken forekommer relativt hyppig hos små barn, og kalles også barnemark. Den er ca. 1 cm lang, gulhvít og tynn som en sytråd.

Når barnet ditt har småmark kan det være plagsomt, men det er heldigvis ufarlig. Ikke alle merker at de er smittet, men kløe rundt endetarmsåpningen om natten er vanlig og kan forstyrre søvnen. Jenter kan også få kløe og svie rundt skjedeåpningen eller ha hyppig eller sviende vannlating. Noen ganger har barna så mye mark at de plages med magesmerter, kvalme og oppkast.

Man kan se etter småmark rundt endetarmsåpningen. Det gjøres lettest 2-3 timer etter at barnet har lagt seg eller om morgenen før toalettbesøk. Bruk lommelykt. Av og til kan man se småmark på avføringen.

HVORDAN SMITTER SMÅMARK?

Eggene til småmarken er svært motstandsdyktige og kan overleve i opptil 3 uker utenfor kroppen. Smitten skjer ved at egg overføres fra person til person. Dette kan skje ved at barnet klør seg bak og etterpå stikker fingeren i munnen (direkte overføring), eller ved at barnet tar på en leke eller en kopp, som en annen tar i etterpå (indirekte overføring). Smitte kan også skje gjennom luften, ved toalettbesøk og av- og påklledning.

Etter at eggene er svelget utvikler de seg til småmark i barnets tarm. Småmarkene legger så nye egg i endetarmen. Hele syklusen tar ca. 1 måned og gjentar seg hvis ikke barnet blir behandlet.

Alle kan bli smittet. I tillegg til smitte mellom familiemedlemmer er barnehager og skoler vanlige steder for smittespredning.

BEHANDLING

På apotek finnes to reseptfrie legemidler mot småmark:

1. Vermox (mebendazol)

Vermox er mest brukt og finnes som mikstur og tabletter. Det kan brukes av voksne og barn over 1 år, men bør ikke brukes av gravide. For yngre barn må behandlingen skje i samarbeid med lege. Dosen er 1 tablett/5 ml mikstur som må gjentas etter 2 uker.

2. Vanquin (pyrvin):

Tabletter som doseres etter vekt og kan brukes av barn over 10 kg og gravide. Vanquin doseres etter vekt, og barnet får en dose som gjentas etter 2 uker.

For begge legemidlene gjelder det at hele husstanden til den som har småmark behandles samtidig. Kuren må gjentas for å virke på nyutklekket mark og hindre ny infeksjon.

TILTAK Å HINDRE NY SMITTE

Ekstra god hygiene hos hele familien i to uker etter behandling er igangsatt er svært viktig for å unngå ny smitte:

- Vask hendene grundig og ofte, spesielt etter toalettbesøk, bleieskift og før måltid.
- Hold neglene rene og korte.
- Dusj hver morgen for å fjerne egg som er blitt lagt rundt endetarmsåpningen i løpet av natten.
- Sov i tettsittende truse for å hindre at mark og egg sprer seg. Skift truse og nattøy daglig.
- Vask sengetøy, håndklær, nattøy og undertøy til hele familien både første og andre gang dere tar medisinen.
- Sørg for godt renhold, spesielt av bad og toalett.
- Vask kjæledyr.

Barnehage/skole

- Gi beskjed til personalet i barnehagen.
- Barnet kan gå på skole/i barnehage dagen etter påbegynt kur.